

CATALONIA.

REVISTA LITERARIA SETMANAL

Barcelona, 29 d' Setembre de 1906

Suscripció per tot: mig any, 250 ptes., tres mesos, 1'25

REDACCIO Y ADMINISTRACIO

Carrer de la Universitat, núm. 47, baixos

N.º 10 | 10 cts.

UN COMPANYY PERDUT

(Dibuix de Joaquim Biosca)

Antón Isern Arnau

Lo poeta camperol, lo poeta per naturalesa, ja no existeix. La patria ha perdut, més ben dit, s'ha deixat perdre un poeta. Bé es veritat que per les ànimes materialitzades, envilides o embrutides, un poeta no es gran cosa, potser no es res. Per aquets no serà sentida la seva mort. Ploremlo los que sabem que'ls pobles devenen esclaus, pobres y embrutits pel menyspreu ab que miren los seus homes superiors, los que podrien portarlos a un grau de cultura y poder que'ls

faria amos de sí meteixos, lliures de tota opressió. Ploremlo los que sabem que Catalunya degenerada, esclava, subjugada, no es més que'l resultat d'haver abandonat als seus artistes y als seus sabis mitgevals, que portaven en sí la força, lo poder, per fer de Catalunya lo més poderós dels estats moderns.

La vida del infortunat Isern siguié com un somni: se despertà en la naturalesa y s'adormí en la naturalesa. Nasqué en lo fondo d'un torrent verdejant, cantà un dia com un aucell de matinada, prengué'l vol, pujà dalt d'una espadada cima, y allí s'adormí per sempre en la pau augusta de la naturalesa més excelsa.

Llençat de la terra per impuls de la seva ànima somniadora, caygué a la ciutat com un aucell que deix lo bosch d'arbres y s'esvera al trobar un bosch de cases. La ciutat lo rebutjà, no'l volgué en son sí. Se passejà setmanes y mesos esma perdut, sença recursos, ab la sola y humil ajuda de dos amichs, se vegé despullat, descalç, perdut... abandonà la ciutat, volà altra vegada rendit cap al camp, però ¡ay! ja no hi trobà la tebior del niu que hi havia deixat, lo camp era per ell ja un desert, y'l pobre aucell ja no pensà ab altre refugi que la mort. Y dalt, ben alt, dalt del cim del castell de Burriach, ben lluny del món que'l menyspreava, posà fi poeticament a la seva existencia.

Si tots fessem pels nostres amichs, y sobretot pels amichs que valen, lo que devem, l'Isern no hauria mort, seria encara viu per gloria de tots y de les lletres catalanes. Aquí l'amor al proïsme no se sent o són poch los que'l senten. Aquets poch li editaren un libre generosament «Esplets d'ànima jova» en la qual hi ha poesies com «La Pageseta» que's trigarà anys a escriuressen d'iguals català, mes de trasantó sortiren los crítics hipòcrites, d'ànima dolenta, a amarrar

l'il·lusió del ignocent poeta ab ses burles satàniques. Un diari d'aquí, dos, cridaren ab insistència fent present a tots la trista situació del poeta, més sortiren los panxa-contents, los afalagats per la sort o pels estúpits enriquits, a contestar ab la rialleta del burgeset que's mira sença sentir fret ni calor l'indigència del desventurat que passa per devant de la seva porta.

No's pogué evitar. L'història acabá com breveyem ja tots los amichs. L'Isern, l'infortunat company, deixá d'una vegada tanta fanguera. Volá al cim més alt, lluny de la negror de la terra y prop de la blavor del cel y allí s'adormí per sempre en la pau de la natura.

Contemplemlo, miremlo sempre'l castell de Burriach guaytant per darrera les montanyes; mireulo sempre generacions presents y venidores, mireulo com un etern centinella que vetlla un cadavre, mireulo com un símbol, que recorda una injustícia de tota una societat, un crim de poesia, la mort criminosa d'un Poeta.

Pere FORT

A la Patria

(Poesia inèdita)

Per ferte aixecá'l front ab heroisme,
per alcançar la teva llibertat,
la comprensió dels homes es molt feble
y al ideal que ansien
falta serenitat.

Dins al seu si la reflexió no indica
que per obtindre'l teu renaixement,
tots los cors batejats d'entusiasme
no més deuen unir-se
en un sol pensament.

Y així la multitut deu imposarse,
desplegant la bandera al seu davant,
y com si fós un ser, tota ella, unida,
marxar cap a la lluyta
quan arribi l'instant.

Mes ay! la multitut se torna feble
en aquest temps de falses discussions;
dona valor a tot lo que s'exposa,
fent que s'experimentin
diverses y potents aspiracions.

Així, la multitut se descapdella,
perque cada home pensa diferent,
y'l sí de cada escú pren noves vies
com una rierada
que'l mar immens s'engola eternament.

A la memoria de l'ANTON ISERN

Prop la ciutat de Mataró, hi ha un llogaret a bastanta alçada del nivell del mar y no oblidat de la bellesa; ne diuen «La Mata». Entre les escampades masies, n'hi ha una que crida l'atenció per la forma en que està situada. Se'n diu «Bona estada» y es propietat del metge matoroní D. Manel Guanyabéns.

«Bona estada»; li escau lo nom ab que fou batejada, com tampoch deixaria d'escauerli «Bona vista», puix des d'allí s'ovira immensa extensió de mar y's van veyent escalonats tots los poblets de la costa. Al costat oposat a la mar, s'aixeca una montanya de forma cònica que's diferencia de ses companyes, perque en lo seu cim hi té un castell: lo Castell de Burriach.

Lo vianant hi veu quelcom de misteriós en aqueix Castell soliu que sembla apropiat per amagarshi la bruxa de Vallgorguina en los dies de sol... Nosaltres hi veyem més... hi recordem la teva trista fi, amich Isern.

Junts ab l'amich poeta Guanyabéns, varem anar a complir una galant invitació feta per en Guanyabéns, metge, y allí varem fer coneixença ab lo jove escriptor en Santiago Vinardell.

Era'l dia de la Mare de Deu d'Agost. Havíem acabat de dinar y tots tres miravem lo dit castell; un dels tres exclamà: Allí morí l'Isern; y, de moment, varem posarnos d'acort per fer alguna cosa que recordi a l'infortunat jove poeta.

Concertarem que un de nosaltres s'enterrés del lloch ahont era enterrat, a lo que en Vinardell se prestà tot seguit, y vaig proposar ferli una làpida en marbre, ab lo seu retrat y una inscripció. Mon pensament fou acullit ab entusiasme per tots los presents, y tots, expontàniament, s'oferiren a contribuir al cost de l'obra projectada ab la més coral devoció.

Aquí tenguí, amich Aladern, com començà la cosa; jo faig lo menys que's pot fer per un amich que se l'estima, faig lo treball de la làpida, es a dir, tota la part esculptòrica sença cap classe de retribució, desitjós de perpetuar la memoria d'un anich tant bò com infortunat, sols desitjant qu'entre tots los qui foren companys, amichs y admiradors d'ell, costegin l'insignificant quantitat que pot costar lo marbre, lo transport y'ls demés gastos insignificants que porta en sí l'execució de l'empresa.

Això, amichs, es tot lo que puch dir, associantme al tribut que devem rendre al malhaurat amich.

Afalagats per la «bona estada» en aquell mas, no t'oblidarem, jove poeta que ja reposes en lo sí de la naturalesa; creu que sempre viuràs en la nostra memoria.

Antón ISERN

CÉSAR CABANES

Antón Isern

Es cosa trista, parlar de la mort d'un jove poeta, y encara més quan se tracta d'un amic tant sincer y franch com l'Antón Isern.

Jo us voldria explicar tal com ho sento, qui era l'Antón Isern; jo us voldria fer viure en aquestes ratlles mal girbades tot lo que'ns havíem expressat nosaltres dos en les nostres converses d'intima comunicació, d'ençà que'ns coneixíem, pera fer son més gran y digne elogi avuy que tots lo plorem; mes aquets sentiments viuen tant arrelats al fons del meu cort afligit, formant part de la meua propia existencia, que may podré retreurels en mos escrits tal com ho demana'l meu anh·l.

Dientvos que l'Isern era un amic de cor, encara no us donaré d'ell una idea prou clara y expressiva. L'Isern era un esperit divinísat, y com a tal era poeta, un poeta idealista com aquell altre infortunat que's digué Hortensi Güell, tant gran com desconegut de la major part de nostres escriptors; per això abdòs havien somniat un camí sembrat de flors y varen fer via entre esbarzers; per això abdòs han trobat una meteixa fi, no decayent com a vençuts, sinó aclaparats al pès de les miseries humanes que s'oposaren al seu somni d'eterna bellesa.

L'Isern ens ha deixat un joyell de cants que hem d'agrahirli tots los que l'hem conegut, y encara més deuràn agrahirli'ls avinents, los que demà estudihi'n l'obra dels joves d'avuy, los joves que s'afanyen pera dignificarnos en aquesta lluyta que hem emprés coratjosament, tenint la crehencia de que no pot acabar ab la nostra vida, perque ab ella ha començat tot just a germinar la lleuor del fruyt que tots ab temps y esforç anirem creant.

L'Isern no ha deixat lo que'n diríem una obra complerta; per altra banda tampoch ha viscut prou temps pera portarla a terme. Lo seu treball s'ha resumit en un sol llibre, *Esplets d'ànima jova*, y unes quantes poesies més que estan dispersades per diferents periòdichs y revistes de Catalunya, les quals esperem veure prompte recullides per unir-les ab les altres en un volum. No ha deixat una obra complerta, si axi's vol, però tingueuho en compte: zquestes contades poesies que senyalen lo camí recorregut per nostre desgraciat poeta en sa curta vida de vintiquatre anys seràn més sentides y apreciades pels cors franchs que tot l'emfarfech d'obres de molts autors que avuy estan en voga y prompte han de caure a la tomba del oblit, perque en son treball hi manca la sinceritat, mare de tota idea o acció que reu·i a través de les èpoques.

Oh amichs meus, amichs poetes que sentiu y estimeu com estimava nostre anyorat

Isern: llegiu, estudeu, apreneuvs de memoria les seves poesies com jo me les he apreses, que aquest serà l'honor més gran que li podrem fer, lo tribut més expressiu que li podrem rendir sobre sa tomba. Llegiules y apreneu·les, vivintles entre'ls encants de la Natura, d'hont són filles, y sols així podreu sentir en vostre cor tot lo que ell sentia al escriure *La Pageseta* y *Escena d'Hivern*, les dues notes més justes, més reals que s'hagin fet en català, descrivint la vida del camp, que tant bé'l coneixia quan exclamava:

Esposa, la vida, al camp,
no's veurà may agotada,
puix la terra, pam a pam,
d'arrels està penetrada.

Llegint aquest cant, no sentiu l'ànima de la terra «penetrada d'arrels pam a pam»? No serveu en vostre cor l'esperança d'una nova primavera, com lo poeta?

Llegiu «Los Esposos», que es una meravella d'expressió y un estudi psicològich fondament humà; llegiu «Animes joves», poema exquisit, que vessa amor y vida, y, en fi, llegiuho tot, no oblideu res, com jo tampoch he oblidat, y al arribar al cant que'n diríem epílech, aquell que's titula «Després de la mort», al finir lo poeta encara descobrirem la gran renovació de la vida sobre la seva tomba, quan ell ens diu:

Per tot hont avamcem la Vida regenera
y a tot allò que naix un meteix fi l'espera.

Adeu! lo que he sigut, may més tornaré a serho;
lo que fins ara he fet, may més tornaré a ferho.
Adeu, lo que mos ulls fins ara han pogut veure
y a ensemps lo que creguí, que no tornaré a creure.

La franca aspiració que mon cor possehia,
en un suprem instant cap al buy se desvia.
No tornarà may més a la ment esvahida.
Soch la fulla que cau del arbre de la Vida.

May més les meves mans daràn una encaixada
ni mos ulls donaràn may més altra mirada.
Sols confio en que algú—fidel—m'anyorará
y en hores de tristot tal volta'm plorará.

Que vibri per l'espai lo plantent sò del ferro
a la posta del sol, tocant per mon enterro.
Baixeume ab sant amor fins al cor de la terra
y abrigueume després ab la seva desferra.

Demunt meu passaràn tempestes y ventades,
guerres y inundacions, al pas de les anyades.
Mes la regió de mort, al ésser destruhida,
serà un camp bategant, rublert de nova vida,
hont al naixe l'herbam meravellós y tendre
enfonzará sa arrel entre la meua cendra.

Avuy que l'Isern es mort sento més que may aquesta poesia; hi trobo alguna cosa de revelació més que eterna, divina, que'm fa creure en l'ideal del home creador, perque ella enclou la seva última voluntat, al anar a morir. Si en aquesta terra—mal que ens pesi dirho—no fossim tant rastres, tant crudels ab nosaltres mateixos, ab la mala idea de voler ofegar tot lo noble y lo

bell que'ns podria fer ben veure als ulls dels pobles germans que comprenen y estimen més que nosaltres; si a Catalunya's tingués lo bon sentit de la França, que per un sonet ha glorificat a un poeta fill seu, pagantli'l seu amor com a bona mare que sab agrair, nostres literats y nostres crítics honrarien dignament com se mereix la memoria del poeta Isern, encara que sols li senyalesin la seva poesia "Després de la mort", potser la més sentida de totes.

Sols me cal afegir una cosa: si un dia, temps a venir, dintre'l camp de la lluita humana senti parlar del autor dels "Esplets", responeu ab tota la convicció de bon soldat que l'Antón Isern ha sigut un jove de gran valer, que ha arribat a embellir sonideal de vida ab ses cançons de roscinyol; que ha decaygut, es cert, morint al temps en que havien d'esperarse d'ell sos més preuats fruyts de po ta, pera completar la seva obra; mes també digueu a tothom qui ho dupti, que al nostre bon amich en sa curta exi tencia no li han mancat moments de gran esperit pera ferse hèroe.

Plaïcít VIDAL

Salutació

de Frederich Mistral

a l'Antón Isern

Lo gran Mistral, lo patriarca de Provença, saludà al poeta camperol ab aquestes quatre poètiques ratlles:

*Boni festo au jove Isern,
aqueu auceloun campestre
que sus un brout d'«aladern»
fai soun piéu-piéu senso mestrel*

Frederi MISTRAL

Maiano-en-Provenço, 15 Desembre 1903

Ofrena

Amich que feyes via silenciós:
¿com te va esferehir la nostra guerra?
¿No sabies que'ls homens vencedós
miren amunt però ab arrels a terra?

¿Les teves ilusions s'havien fos?
¿Ilusions, ilusions! Vida que s'erra!
¿Es que'l lluytà en lo món, no't 'via infós
l'amor a lo creat, que a mí m'hi aferra?

Fixos los ulls en la blavor del cel,
vas entelarte en la visió de l'home!
De tant que vares creixe en esperit,
lo cos, tant bell y fort, te fou desferra!

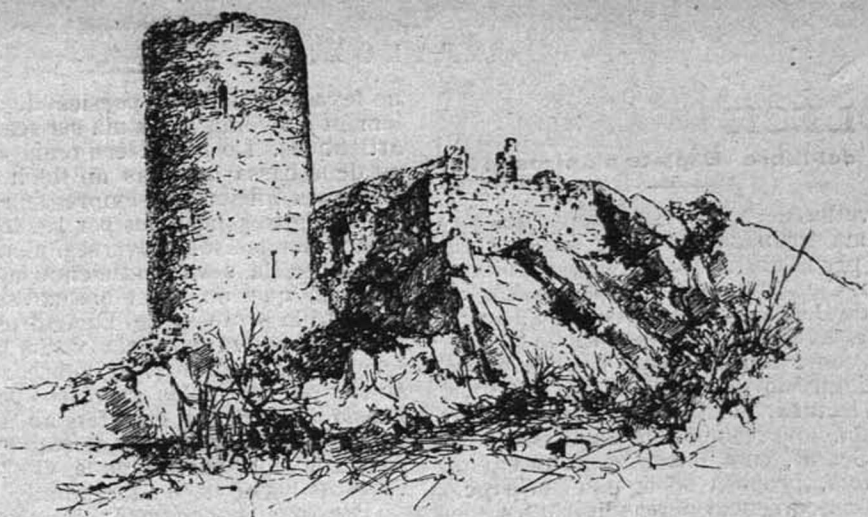
Oh amich, aymat amich que vas decaure
quan la vida't somreya ab més dalit,
te tindrè sempre al cor pera no caure!
Per tu faré'l camí, més decidit!

Joseph Mª de SUCRE

En la mort de l'Isern

Tu no pogueres conciliar la teva primitiva y serena visió de l'existencia ab lo meravellós inquietament de la vida moderna; no't trobaves bé entre l'estrafalarisme de les passions humanes, perque t'havies sadollat de quietut, de pau y de benaventurança. Vares tenir, a ben segur, una idea de tranzít pera considerar la vida y no pogueres admetre que aquest tranzít, fet desgavelladament, plè d'incoerencies passionals y d'antagonichs convencionals, fos l'únich fi de la nostra ruta sobre la terra. Com obries los ulls admirats, profonds, al considerar l'enormitat de la feresa y del refinament humans! Perque tant la brutalitat com lo més suau extasi de delectança, són coses admirables, però crudels. Tu la comprendreres bé la crudeltat del nostre destí. Y en lloch d'acceptarla, d'endinzarte en lo desgavell sublim d'aquesta crudeltat, a moments heroyca y a moments rastrera, t'hi rebelares intimament, ferotgement, com si ella fos la més atormentadora de les infamies terrenals. Oh! Tu no pogueres beure aqueixa mel verinosa, no't pogueres fondre dolçament en aquest enorme y benfactor desfici! Jo no sé si es un bé o si es un mal. Lo que sí sé es que la recansa que has deixat ab la teva mort, aviva més encara aquesta crudeltat esmentada. Però al remembrarla ab dolor, podem saber que sols lo dolor es lo que pot fer desitjarnos la pau y la serenitat, y pot fer que les alcancem un moment, si logrem aquietar lo torment inconmesurable que, per ara y sempre, es l'únich mòvil de la nostra vida.

Alfons MASERAS

Vista del Castell de Burriach, hont morí l'Antón Isern

A la memòria de l'Antón Isern

Joves, amichs, a un temps feyem la via.
Al cor l'ilusió, al bell front lo somni,
volavem a la glòria venturosos.
Esclatà la tempesta y m'allunyaren
les ones tumultuoses de ma vida.

Mes quan de nou ens vam trobar, la calma
renaixia en mon cor. Oh! dies dolços,
may en l'oblit caureu, per temps que passis!
Te veig cavant dels olivers a l'ombra,
tu, al coneixem de lluny, ja deixes l'eyna
y ab alegria immensa extens los braços
cap a l'amich que vé de terres llunyes
Banyant la llum del sol ta testa nua,
corries cap a mi, afogat; jo, trèmol,
somreya a lo creat davant ta joia.
Y vingué l'abraçada en plena vinya.
Les cigales cantaven l'hora ardent...
may l'amicitat ha desbordat tant franca.
Fort y sapat al meu costat, semblaves
un geni de la terra, protegint-me.
Després, devant ta casa, a la conversa,
voltat de germanets, eres més plàcid.
Ton front serè y colrat amanyagaven
tos hermosos cabells esbulladits,
tos ulls fixos en mi, parlaven, àvits,
del foc que en la teva ànima vivia.
La soletat t'havia donat l'ayre
d'un jove reposat, joyós y savi;
prò al parlar del món jo que'n venia,
tos ulls se removien, recelosos,
y expressaven sorpresa tes paraules.
Mes tu, plè de coratge, ab ton cor verge,
ja volaves pel món, gloriós y lliure
inspirant a l'amich tota confiança.
Que haves d'esser gran, ho prometies
ab lo gest, ab lo pas, ab la mirada,
y eres tot tu, a tota hora una promesa.
Quina esperança en tu, oh flor dels joves!
Quin fruyt tant saborós que donaries...
Vé l'hora y bellament en flors esclates,
la joia dels companys era complerta.
més tot d'una t'asseques com vell arbre
y a l'esperar de tu noves florides
caus aterrat d'un cop per la tempesta.
Tu, l'arbre més robust del jardí nostre
que hauries cobert d'ombra als vells gloriósos.

Ha estat ton voler propi en un gest lliure
qui t'ha dut a la mort? O es l'alt signi

qui't fa en l'eternitat irresponsable?
Oh! negre suïcidi, etern misteri!
Mon esperit s'enfonsa dins la terra,
seguint al seu germà, ardent sospira
la llum, y sols s'enfonsa més en l'ombra.

Joan PUIG Y FERRETER

Escena d'Hivern

L'ESPOSA

Les ventades del Hivern
me deixen extemordida;
sembla que aqueix bram etern
se'ns vulgui emportar la vida.

Y aquells dies que la neu
tota la terra envoltalla,
si no sigués l'amor teu,
fora la meua mortalla.

Pobra de mi que estigués
tota sola a la masia!
No viuria gayre més,
la basarda m'ataria.

L'ESPOS

Esposa, la vida, al camp,
no's veurà may agotada,
puix la terra, pam a pam,
d'arrels està penetrada.

Que brami, que udoli'l vent
mentres l'hivernada dura;
prou serà convenient
quan ho dona la Natura.

Los arbres no moriran,
ja ho sabem de cada anyada:
al bon temps rebrotaran,
florint per altra vegada.

Rixa plana que ara veus
tota herma y esgroguehida,
jo li daré bons conreus,
donant-li la nova vida.

Y al bon temps la reveuràs
tota verda y fecondada,
y a tot arren sentiràs
lo cimbreig de la sembrada.

Y viuràs tant dolçament
en la meua companyia
que no't faltarà un moment
ni l'amor ni l'alegria.

Antón ISERN

PROLECH

del llibre «Esplets d'ànima jova»

La vetlla del 19 de Setembre del any 1903, una granada colla de joves entusiastes per la nostra literatura, reunits al "Aplech Catalanista" per obra de la seva Secció de Belles Arts, escoltaren dels propis llavis del seu autor la lectura de les poesies que conté aquest llibre. Tant agraïda sigui l'impresió que produí en l'auditori aquesta lectura, que immediatament després d'acabada, lo president de la Associació, senyor Serrat, com interpretant un viu leig de tots, proposà obrir una subscripció entre la concurrència per a editar dites poesies, per així poguer llegir y rell gir cada escú per ell aquelles composicions que tant bona acullida havien obtingut. No cal dir que la lista de subscripció s'omolenà de seguida de noms y cantitats y gracies a aquesta bona pensada podem oferir avuy al públich aquest llibre.

Deixant apart los mèrits y defectes que puguen tenir aquestes poesies, que són molts y granats uns y altres, y que jo no puch esbrinar per motius facils de comprendre, crech que aquella bona acullida, tant com a les poesies anava endreçada a la persona del autor. Casi tots los allí presents, estaven enterats, per ser objecte de les converses de dies ençà, que l'Antòn Isern, lluny de ser un jove lletrat, era un pageset que vivia en una humil masia del Camp de Tarragona, allunyat per complert de tot moviment intelectual y dedicat enterament a les feynes agrícoles com lo més feynor pagès de l'encontrada, y que feya versos cantant les belleses de la naturalesa y les afeccions de l'ànima ab lo mateix instint que fa cantar lo roscinyol per alegrar la soletat dels cap-vespres; y efectivament, corroborant aquesta noticia que se'n tenia, lo públich ab satisfacció del qui veu realitat lo seu bell ideal, vegé asseures a la taula de la presidencia a un jovenet vestit modestament a la pagesa y ab tots los ayres del foraster que arriba a la bulliciosa y rica Barcelona, venint de son tranquil y pobre llogaret. Aixís donchs, ja qu'això fou lo que més complasqué a sos entusiastes, prefeix avuy, deixant apart los seus versos, traçar un petit esboç de la seva vida de pagès y de poeta.

Fa uns quants anys que, sortint de la nostra torra mora de la Saura de la vila de Alcover, m'arribava tot passejant a un lloch molt poetich del terme, conegut per la *Bomba de Xiracó*. Allí al fons d'un barranch, hi ha una petita masia, més ben dit humil barraca que es la casa hont viu l'Isern ab sos pares y tota una colla de germanets. Al temps que'm refereixo l'Isern no tenia més que uns nou o deu anys y era ja poeta, però

no feya versos, feya poesies de tanch, l'element que tenia més a mà per realisar obres artístiques. Lo petit Isern tenia allí al costat de la bassa del mas un lloch destinat a les seves aficions y sempre l'hauriau vist plè de figures pastades per les seves mans en actituds les més diverses, plenes d'acció y vida en la seva rudimentaria execució. Recordo que un dia tenia exresa de cap a cap tota la professó del Divendres Sant que pochos dies avants havia vist a la vila y'm sorprengué verament al veure reproduhit ab tots sos detalls los grotescos passos de la Passió de Jesucrist, que, fets ab armatostes y draps de guardarroba de teatre atrotinat, passegan pels carrers de la vila als bons devots tots los anys en aquell dia.

Per aquells encontorns, los propagandistes llibertaris feren arribar fins a n'aquell recó de món los seus periòdichs, y prompte l'infant escultor construí ab son fanch, copiantho d'un dels tals periòdichs, lo Congrès dels diputats de França ab l'anarquist Vaillant, tirant la bomba feta de sabatots al mig d'aquella assamblea de burgesos polticayres.

Aquestos mateixos periòdichs foren los que despertaren en lo noy Isern l'afició a les lletres. Lo seu pare, que dexifrava poch o molt les paraules, li anà ensenyant en les hores vagaroses de llegir, que ell va apendre tot depressa fins al punt que al poch temps ne sabia ja més que'l mestre; mes lo jove, ab més aspiracions de cada dia, prompte de llegir no'n tingué prou y se sentí ab ànims d'escriure; mes com fer-ho, sença tinter, ploma, paper ni cap d'aquelles futeses que's necessiten? Com a paper prompte vegé que podia aprofitar los marges dels diaris y no era tant difícil trobarne algun troç perdut per ací y allà. No més li faltava tinta y ploma, y per fer tinta buscà mores d'esbarzer y escorrente'n'l negre such vegé que s'hi podia escriure millor de lo que ell esperava. Buscà ploma, y ab la seva traça, tallant les plomes de les gallines o afuant brins de fusta ben llisa realisà'l seu somni de poder consignar, bé o malament, lo que pensava, sobre'l paper.

Inútil dir que sos primers ensajos foren en castellà, única llengua que ell havia vist estampada, mes de aquell moment, veyent iniciada la seva afició, ens creguerem en lo dever de ben encaminarla, procurantli lo necessari per escriure y sobretot bones lectures catalanes perque les prenguéss per guia y'n sortís d'ell lo poeta català que començava a iniciarse dintre seu, com aixís efectivament ha estat.

D'aleshores ençà no cal parlarne: lo jove s'ha fet home, ha llegit, ha comprès, ha produhit, y aquí va aquest ramell de fresques flors, cullides realment y no de metàfora, en plè camp, per unes mans que acaben de deixar l'aixada o la pala brava.

Joseph F. L. IERN

Recordança

*A la memòria del que fou mon amic
lo poeta Antón Isern*

Com la flor bosquetana te criares,
lo fresch oreig del bosch te breçola,
lo teu somni de jove desvetllares
al bes que Poesia't va donà.
Dels bruns ideals que en lo teu ser forjares
ton dolç esguart un dia'm va parlar:
bel·leses qu'en natura a doll trobares
en tos cants inspirats vas revelà.
Sença viurehi passares per lo món
com estrella que surt y prest se pòu;
en tes obres ta llum vas reflectà.
Deliris y desmayes, dupte y neguit,
torbaren lo teu cor y 'l teu esprit,
qu'esmaiergut se va sacrificà.

Maria DOMENECH

Al dissortat poeta camperol

« Jan a terra, tal com jauen
los cadavres, cà y enllà;
no seràs com ells, que cauen
y no's tornen a aixecar. »

A. Isern

! Oh, lluytador! vençut en la batalla
que les fibres del cor va trocejant:
si justícia demanes, sospirant,
lo ferreny desesper, les atenalla!
La nau sença timó, vé que s'encalla;
dures roques del viure, rastrejant.
! Oh, poeta senzill! Oh, cor d'infant:
la vuydesa del món, t'ha sigut dalla!
¿ No la sents a la Fada més hermosa?
! Trista la veig! dihent ab anyorança:
« Visqué, soliu, la vida misteriosa:
luhi! ben alt! la llum de sa esperança;
petjà, valent, la Via dolorosa...
! víctima fou de greu desesperança! »

J. PLANA Y DORCA

Teatres

Espectacles GRANER

La nit de Reys, den A. Mestres y en E. Morera, posada en escena per en M. Urgell.

Lo gran poeta en aquesta obra no ha pas acertat desenrotllant una fàula, atractiva potser al llibre, emprò que resulta massa ignocent al teatre. Lo músich ha complert no més que ab lo compromís. Té un moment feliç; quan la entrada dels Reys, que dona lloch a un nombre brillant. No sabem com explicaria l'ayre de minuet a la Edat Mitja en aquell conat de ball de baslons.

Les decoracions força desgarrades, particularment la del quadre primer que semblava construïda de retalls y la del segon era de tonalitats enfarinades y d'estil arquitectònic indefinible.

No s'veg venhloch la direcció artística. Los arjos,

alguns de mal gust, altres bruts y mal-girbats. La llum mal repartida y les transicions sobtades. Les figures no's posaven bé ni's movien ab seguretat.

La desilusió que varem sofrir la vetlla inaugural, nos sugerí una pila de pessimistes reflexions.

En Graner s'ha penedit d'esser bò. Ha perduda la fe que li conqueria simpaties fins dels qui eren més enemics de la seva obra. No li deuriem sortir los comptes y pensa fer les paus aquesta temporada. Lo públich que li plauhen los passatemps acut enganyat al vell teatre; que no se'n fie massa.

Fora d'aquella casa la gent qui era una garantia; suprimit tot lo seriós; allunyat tot lo que constituïa un destorb al negoci. Tenim l'artista rumbós transformat en empresari que compta.

Ja està orientat ara; ja sab lo que cal per no perdre diners; presentar quatre insubstancialitats mal vestides.

Bon comenc!

Teatre Romea

Saló de Conferències, comedia en un acte de l'Aulés.

Lo primer dia donà aquesta obra, ja rancia, que si bé té'l gros defecte d'esser interminable (de lo dolent, poch), sapigué sostindre la rialla plàcida del públich candorós, assidu concorrent a la botigueta del carrer del Hospital. Es que s' sentia rejuenit de trenta anys pel cap baix. Al meteix temps l'obra, en la que hi treualla greu contrasentit, lo més granat de la companyia, donà lloch al lluhiment d'algun actor en lo arriscat treball de pallag, conseguint ab això eutretenir, com de costum, la amable concurrencia.

Tenim, aquesta setmana, un artista que's converteix al mercantilisme y un públich entontit, prè de la rutina.

¿D'hont, denchs, nos arribarà la llum del bon sentit?

J. F. T.

CRONICA Y COMENTARI

Atenent a la proximitat de la celebració del «Congrés de la llengua Catalana», y a fi d'avançar la publicació de l'obra *Los Misteris de la llengua Catalana esbrinats* ab lo present número repartim 16 planes de dita obra aplaçant per aquest cop la publicació de les 8 planes de *La Divina Comedia*.

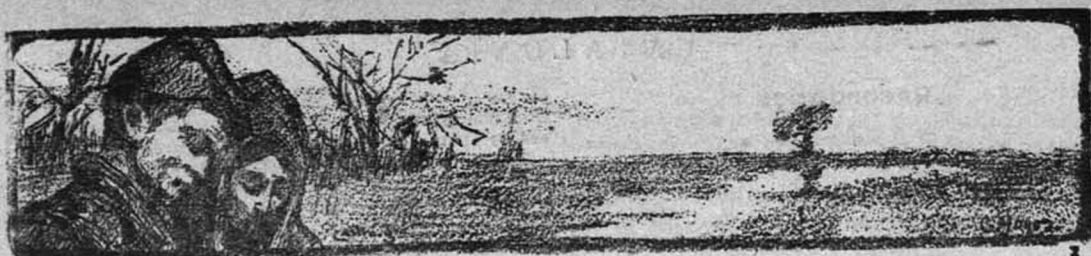
Un dels dies de la proxima setmana, lo qual s'anunciarà per cartells, tindrà lloch al Teatre Romea l'estrena de un drama de nostre amic en Joan Puig y Ferrer, titulat *Arrels mortes*. No cal dir que hi recomanem l'assistència a totes les persones amigues de CATALONIA y de les tendències que representa en l'actual moviment literari català.

Ja ns hi veurem y'n parlarem com siga necessari

Lo premi ofert per la Unió Catalanista en lo Certamen Literari de Molins de Rey, al millor estudi sobre l'estat actual del Teatre Català, ha sigut guanyat per nostre company de redacció en J. Ferrán y Torres.

Que siga l'enhorabona y ens en alegrem per la part que ns re'toca.

La Escena catalana es lo titol d'un non setmanari català, dedicat a fomentar lo Teatre de la terra, quin primer nombre sortirà a llum lo dia 6 del proxim Octubre, començant a publicar lo celebrat drama d'en Friedrich Schiller *El Contrabandista*. Salut y bona sort!

BIBLIOTECA CATALONIA
UNIVERSITAT, 47, BARCELONA

Un tresor retrovat

NOVETAT

Vocabulari completissim

DE LA LLETRA Ç

Obra importantíssima, sola en son genre, la qual conté passat de mil paraules que en lo llenguatge catalá escrit correctament deuen començar ab la lletra Ç, les quals havien caygut en desús o 's començaren ja a escriure incorrectament desde son principi y que per la correcció, bellesa y significació de la nostra llengua, deuen tornar a instaurarse. Tots los mots van acompanyats de la seva corresponent explicació y de llur etimologia *grega* o *aràbiga*, que són les llengues d'hont provenen dites paraules.

Forma un elegant faciele extret del *Diccionari Popular de la Llengua Catalana* que publica la casa Francisco Baixeries, per

Joseph Aladern

Preu: 1 Peçeta

